Д-Р ПЕТРО КОНДРА — ПРОТ. ТИМОФІЙ МІНЕНКО

РОЗБУДОВА УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ЦЕРКВИ В КАНАДІ

Видання Союзу Українців Самостійників

Вінніпег — 1985

Проект зі збереження
інтелектуальної спадщини
української еміграції

bohuslavskyj@i.ua

Д-р П. Кондра
— Розбудова української громади в Канаді 1

Прот. Т. Міненко
— Співпраця українських організацій і Церкви в Канаді 12

Резолюція Консисторії УГПЦеркви на нарадах 1 вересня 1984 р. 18

Д-р П.А. Кондра — професор емерит Манітобського університету, колишній президент, а тепер заступник президента Комітету Українців Канади і член Президії Консисторії Української Православної Церкви в Канаді. Член Союзу Українців Самостійників та Ордену Св. Андрея.

* * *

Протоієрей Т. Міненко — редактор "Вісника" і англомовного додатку "The Herald", *офіційного органу Української Православної Церкви в Канаді.*

Член Союзу Українців Самостійників та Ордену Св. Андрея і секретар його Верховної Управи. Викладач в Колегії Св. Андрея. Заступник президента Дирекції Видавничої Спілки "Тризуб" — "Українського Голосу". Колишній: голова Координаційної Верховно-Освітньої Ради Канади; голова Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради; член Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців. Священик парафії в східній Канаді та учитель українських шкіл.

Розбудова української громади в Канаді

Українці, від початку їх поселення в Канаді, виявили спосібність пристосовуватися до трудних обставин і робити видимий поступ в своєму родинному й громадському житті. І сьогодні, трудні обставини знову ставлять нам визов. Застановляючись над нашим майбутнім, треба поглянути на наші переживання в Канаді, особливо на позитиви, які можуть допомогти нам в майбутньому. Тому, вперше, представляю короткий перегляд нашого поступу. Цей перегляд базується в більшості на переживанні української православної спільноти, бо вона вперше стала на солідний шлях збереження своєї спадщини, як віддані громадяни нової країни Канади.

Нам теж треба користати з нових обставин та наукового досвіду, що відноситься до наших питань.

Поступ наших піонерів в Канаді

З початком минулого століття, українці поселилися на північних лісистих теренах Канади. Вони були ізольовані від своїх рідних та своєї батьківщини, й без ніякої місцевої матеріяльної допомоги чи культурних ресурсів. Поселенці викорчували ліси, розорали степи й розвинули плекання збіжжя та скоту. З набуттям своїх власних маєтків, фармів тощо, українці стали господарями, а не слугами, і вони відчули самопошану. Вони теж поповнили канадське суспільство свідомими, культурно-розвиненими громадянами, які щиро підтримували й боронили волю цієї демократичної країни у двох світових війнах.

В той час старалися впливати на українців різні чужі й ворожі течії. Однак, були між ними глибоко думаючі народовці, які закликали їх: "любім своє", "поважаймо себе", "свій до свого", "не будьмо слугами чужим" і т.п.

Щоб легше осягнути намічені цілі, українці зорганізували свою власну пресу "Український Голос" 1910 р., яка інформувала про наші напрямні й тим з'єднала їх. Вони теж заснували Інститут ім. Петра Могили в Саскатуні 1916 р., а пізніше подібні інститути в Едмонтоні та Вінніпезі, щоб

виховувати своїх провідників, даючи їм спромогу набувати вищу освіту.

Мабуть найважливішим кроком цих народовців був — зорганізування Української Православної Церкви 1918 р., базованої на своїй традиційній православній вірі, яку князь Володимир прийняв від Греків 988 року. Ця Церква була й є вповні автономною і незалежною від чужих неукраїнських впливів в Канаді й поза Канадою. Ця Церква зорганізувала громади по Канаді (приблизно 300), які будували свої святині та народні доми, й розвивали своє традиційне релігійне, культурне і соціяльне життя. Деякі громади зформувалися ще на початку цього століття, а пізніше прилучилися до Української Православної Церкви. Церква теж заснувала свою пресу — "Вісник" 1924 р.

Щоб бути вповні незалежною, Православна Церква заснувала в Саскатуні 1919 року свою Семінарію для вишколення своїх священиків, а 1932 року в Вінніпезі. Остаточно Церква відкрила Колеґію Св. Андрея, вищу Богословську школу, 1946 року, на 259 Чорч Авеню, яка була заінкорпорована актом Манітоби 13 квітня 1946 року.

Щоб осягнути самопошану як горожани Канади і як етнічна група, треба було вищої освіти, щоб можна зайняти професійні та урядові посади. Православна спільнота, народовці заснували Інститут Петра Могили в Саскатуні 1916 року, що дало молоді кращий доступ до освіти і нагоду зберігати свою культурну спадщину. Слід за цим відкрито подібні інститути в Едмонтоні і Вінніпезі. Ці інститути виховали вишколений провід, який причинився до розвитку Української Православної Церкви, її громад і їх діяльність.

У громадах постали народні організації жінок, мужчин і молоді, які 1927 р. створили всеканадське координаційне і провідне тіло — "Союз Українців Самостійників". Це об'єднуюче тіло СУС стало твердо на своїй ідеології —"Самодіяльність", "Самопошана" й "Самостійність", як ідеології православної спільноти в Канаді. Народні провідники, особливо учителі народних шкіл, розвивали українську культуру — мову, пісню, танці, драму, історичні й літературні виклади та імпрези, закладали бібліотеки тощо. Ця самодіяльність уможливила членам здобути самопошану й стати на самостійний ґрунт в Канаді.

Щоб зберегти українську спадщину на майбутнє, православне жіноцтво зберігало своє мистецтво, що довело до заснування музею в Інституті П. Могили 1936 року, який був офіційно відкритий 1941 року. Цей музей Союзу Українок Канади був заінкорпорований 1980 року як "Український Музей Канади" і приміщується в своєму власному будинку на 910 Спадайна в Саскатуні. Від 1962 року він є активним членом Асоціяції Канадських Музеїв. Щоб краще обслужити українське і канадське населення, У.М.К. має активні філії в п'ятьох провінціях Канади.

Пізніше, СУС, як один з п'ятьох ініціяторів, дав провід в зорганізуванні Комітету Українців Канади (КУК), якого ціль була і є координувати працю українських організацій в їх спільних завданнях та репрезентувати їх перед урядом Канади й провінціями в спільних інтересах. Для цілей КУК та його складових організацій, ідеологія СУС найкраще стосувалася і вона стала підставою діяння більшості українців в Канаді. Під впливом КУК українці виявили свою єдність, особливо в другій світовій війні, бо в ній взяло участь біля 40,000 українців Канади.

СУС теж брав провідну участь в створенні Світового Конґресу Вільних Українців, ціллю якого є координувати спільні інтереси українців вільного світу, а зокрема допомагати Україні здобути волю й самостійність.

Зорганізована православна спільнота дала приклад і визов усім іншим українцям зберігати українську культурну спадщину разом із збереженням вірності їхнім іншим ідеологічним та релігійним переконанням. Однак, ніяка інша група українців в Канаді не мала такого складу організацій і програм для обслуги своїх громадян в усіх їх життєвих потребах, як мала православна спільнота, бо ніяка інша група не мала своєї власної української Церкви.

Накреслений короткий перегляд нашого життя в Канаді протягом цього століття свідчить про скорий розвиток українців, особливо православної громади. Цей швидкий поступ наша спільнота завдячує слідуючим чинникам:

1) Надзвичайно доброму проводові та його ідеології самодіяльности, самопошани й самостійности, яка була най-

кращою підставою успішного розвитку нашого життя в Канаді на своїй власній матеріяльній і культурній базі;

2) Українська громада поважала свій провід і з великою відданістю виконувала припоручені їй завдання;
3) Своя власна автономна українська православна Церква, разом з громадськими організаціями та їх широкою програмою, дали можливість на повний розвиток родини та громади в традиційних духовних, культурних та соціяльних аспектах життя. Ця єдність зберегла українців як з'єднану поступову й сильну спільноту;
4) Наш шлях розвитку йшов паралельно з інтересами Канади і цим ми обґрунтували себе як відданих громадян цієї країни. Наша ідеологія втішається признанням уряду Канади, бо вона найкраще надається для збереження народу від сучасної загально поширеної апатії;
5) Наш досвід скріплений науковими дослідами, особливо одним в США, який подає слідуючі підстави успішного життя родини:
    а) спільна праця й розвага родичів з дітьми,
    б) співучасть родини в розвиненій церковній громаді,
    в) любов, повага та вдячність одні до одних.

Які завдання стоять перед нами?

За минулого півстоліття нові події вплинули на наше суспільство. Економічна криза, друга світова війна, а опісля вищий рівень освіти змусили багатьох українців розійтися із своїх географічних і культурно-соціяльних скупчень. Багато зайняли професійні, підприємчі та наукові посади, й пороз'їжджалися по всій країні, де увійшли в загально канадське суспільство. Ті, що надалі зберігають свою культуру в новому оточенні, як активні члени українських організацій, і часто займають впливові становища у своїх професіях, вони мають великий вплив на українську спільноту й на політично-культурну долю Канади. Їх співучасть в складі Ком. Укр. Канади, завершився проголошенням урядом Канади політики багатокультурности, саме в час Конґресу Українців Канади, 8-го жовтня 1971 р. Ця програма дає можливість і частинну допомогу всім етнічним групам розвивати свою культуру, як частину канадської культури. Вслід за цим нова Конституція Канади 1982 р. запевнює права людини й, на домагання українців, вона вимагає, щоб усі інші умовини Конституції брали до уваги багатокультурний стан Канади.

По другій світовій війні прибули до Канади українці, політична іміґрація, чимало з них з вищою освітою, які причинилися до розвитку української культури в Канаді. Вони були людьми дещо відмінних поглядів, та створили нові організації. Також по війні, матеріяльний стан канадського суспільства значно поліпшився, а з ним ідеологія життя поклала наголос на матеріяльний добробут одиниць. Який буде остаточний результат цих впливів, лише майбутність покаже. Одначе, ми повинні старанно запобігати таких тенденцій в нашій спільноті:

1) Українці зробили великий поступ в розвитку своєї культури, та заразом вросли в життя, як канадські громадяни. Багато з них уважають, що наші етнічно-культурні здобутки є вічні, так як свобода, яку людина зазнавала ціле своє життя, вона теж виглядає перманентна і нічого не треба робити, щоб зберегти її на майбутнє. Культура — це спосіб життя. І так як наше життя потребує реґулярної поживи, так і культура вимагає постійного розвитку.
2) Багато людей концентрують свої зусилля на матеріяльні здобутки і на особисті вигоди життя, та не оцінюють вагу основних інституцій і їх ідеології, які були базою освітньо-культурного й матеріяльного розвитку наших родин та громад. Ця тенденція набирає поважних розмірів.
3) Третя і четверта ґенерації українців в більшості числяться з українською громадою та горді її здобутками, — бодай поверхово. На жаль, багато з них не здають собі справи з того, настільки наші інституції і їх самостійницька ідеологія причинилися до українського й їх власного розвитку та вважають ці інституції перестарілі.
4) Ще інші вважають, що їх обов'язок — бути добрими канадцями, немає нічого спільного з українською

культурою. Чомусь їм невідомо, що культурна спадщина та християнська ідеологія надають моральну якість життю одиниці й громади, та що вони є конечними для сповнення своїх громадянських обов'язків. Країна, яка складається з культурно нерозвинених одиниць, що дбають лише про свої матеріяльні вигоди, а не про піднесення якости життя спільноти, не може становити поступової, з'єднаної і сильної нації.

5) Українці набули вищу освіту, зайняли професійні становища й багато з них належать лише до своїх професійних організацій. Вони не відчувають обов'язку брати активну участь в громадських виховавчих організаціях, які є необхідні для родинного й громадського життя, навіть для їх власних родин. Чомусь вони теж не відчувають, що кожний член церковної громади, без різниці, яке професійне становище він займає, є зобов'язаний причинитися і взяти участь в традиційних церковно-народніх імпрезах, як наприклад, робили це піонери-професіоналісти, як їхній громадський обов'язок.

6) Ми радіємо, що є одиниці, які спеціялізуються в різних ділянках нашої культури, але деякі лише особисто використовують свою спеціяльність. В їх виставах і кіосках вони не дають признання чи реклями матірним організаціям, які дали почин в розвитку їхньої спеціяльності та в інших ділянках культури. Від цих матірних громадських організацій залежить продовження нашої культури й їх треба всім нам підтримувати.

Ми теж раді, що маємо визначних артистів в музиці, малярстві, скульптурі, драмі, кіно тощо. На жаль, мало з них активно підтримують наші церковно-громадські, виховавчі програми, які необхідні для родин цих артистів, як і для всієї громади. Ці артисти сподіються допомоги від українських організацій, які радо дали б підтримку нашим артистам, коли б вони були активними членами наших організацій.

7) Політика багатокультурности та інші урядові програми дали багатьом почуття, що майбутній розвиток

їх культури вже запевнений. Урядові програми лише дають всім громадянам рівне право й деякі дотації розвивати свою культурну спадщину, але наша культура збережеться в Канаді лише тоді, як ми самі, а не уряд, постараємось про відповідну програму в своїх громадах і будемо, зі своєю родиною, брати повну участь в цих культурно-виховавчих підприйняттях.

Навчання української мови в урядових школах може нам допомогти; але поширення офіційної двомовности по всій Канаді творить нам додаткові труднощі.

8) Є організації, які не мають ніякої ґрунтовної чи церковної ідеології, і які претендують, що вони репрезентують і служать всім українцям в Канаді. В реклямах своїх імпрез, вони покликаються на наш провід, використовуючи його і тим творять заколот в наших громадах. На жаль, преса не розрізнює ці організації від наших і православні українці, які не розуміють справи, стають жертвою й підтримують ці не наші організації.

Деякі наші одиниці захоплюються такими програмами цих організацій, як рідна школа, танцювальна група чи хор тощо. Ці люди, замість потрудитися і підбудувати потрібну програму у своїй громаді, що піонери вважали їхнім обов'язком, вони зі своєю родиною вчащають на готові програми інших організацій. Наші члени повинні бути свідомі, що їх першим обов'язком є доповнити недостачі у своїй громаді. Коли б українці-піонери пішли до чужих за обслугою, тоді наша громада не сповнила б свого завдання. Ми не мали б своїх інституцій, своєї Церкви, і не були б самостійними, а, навпаки, були б слугами чужим.

Наше членство повинно знати, що одиноке координаційне та репрезентативне тіло для українців в Канаді є Комітет Українців Канади. Ні одній організації не було припоручено бути речником української громади. Кожна організація перше служить своїм членам, а в спільних справах всі організації повинні діяти в користь українському суспільству. Ці незалежні організації, що претендують заступати всіх,

часто мають аґресивних та політично амбітних одиниць, які представляють себе урядові, як все-українською установою. На жаль, є урядовці, які несвідомі нашої організаційної структури або просто з політичних мотивів, і дають цим організаціям підтримку, а тим організаціям, які культурно та ідеологічно дали базу нашому суспільству в Канаді, їм не дають належної підтримки.

9) Останніх кільканадцять років постало багато малих груп, які заінтересовані в якійсь ділянці нашої культури. Вони несвідомі, що в нашій громаді є організації, які розвивають різні ділянки культури й можуть дати поміч цим новим групам.

Підстави нашого майбутнього

Застановляючись над майбутнім, вперше наведу реальні ґрунтовні підстави нашого життя в Канаді, а саме:

а) Як канадські горожани, нашим завданням є підтримати засади волі і демократичної системи та програму нашого уряду;

б) Як члени суспільства в багатокультурній нації, нашим завданням є розвивати свою українську, культурну спадщину і тим збагатити культурні ресурси Канади, як конечну базу сильного родинного й громадського життя та розвиненої сильної нації;

в) Як відповідальні, активні канадці, християнського переконання, ми маємо відповідальність перед ширшим суспільством поза Канадою, а зокрема перед нашими сучасниками в Україні, які теж вірять в християнські й демократичні засади життя, але не мають свободи користати з них.

Маючи на увазі вище обговорений досвід, сучасні обставини й ґрунтовні підстави нашого життя, ми повинні бути свідомі, що ми можемо осягнути свої цілі лише відданою працею, згідно з нашими ідеалами, а не в якийсь інший спосіб.

Наша майбутність вимагає слідуючих заходів:

1) Обов'язково продовжуймо активну програму розвитку своєї спадщини в громаді, як культурну й ідеологічну підстави успішного виховання морально сильної родини, яка є необхідною базою поступового суспільства та з'єднаної сильної нації;
2) Церковна громада становить найбільше реальну і далекосяглу базу для спільного обслуження членів православної спільноти в їх церковно-громадських і родинних потребах;
3) Вся церковно-громадська програма повинна бути координована спільним комітетом громади. Це не значить, що передається відповідальність Церкві, але це дає можливість підсилити діяльність громади, анґажуючи спільні сили священиків і громад, і тим краще послужити православній спільноті в кожній ділянці її щоденного життя;
4) Провід нашої Церкви й громадських організацій та інституцій повинен базувати своє діяння і програми на засадах самостійности, а саме — розвивати свою українську релігійну та культурну спадщину, щоб бути незалежними від чужих впливів. Ця засада є не менш важливою тепер, як вона була на початку поселення українців в Канаді, пристосовуючи її до сучасних обставин;
5) В програмах для молоді, на літніх курсах, оселях, "воркшопс" тощо, наголошуймо спів і музику, танці та інформуймо молодь про наші великі здобутки в Канаді та поза Канадою, щоб молодь оцінила свою спадщину в нашому канадському житті. Заряджуймо все це у своїх громадах чи в округах. Коли є які недостачі в громаді, обов'язком кожного члена є доповнити їх і задовольнити потреби членів, щоб не полягати на чужих;
6) Розповсюджуймо інформації в приступній формі, особливо поміж молоддю, про підстави нашого дотеперішнього розвитку і сучасні можливості використати їх в майбутньому. Розповсюджуймо двомовну пресу та журнали із статтями для молоді;

7) Наголошуймо в церковних громадах конечність бути жертвенними й відданими своєю працею і грішми для розвитку громадських програм, як це робили українці-піонери, на користь громади і самих себе. Наголошуймо, що майбутність нашої родини залежить від якости життя громади, в якій молодь буде виростати, і тому нам усім конечно причинитися до кращого суспільного оточення для молоді. Наші українці-піонери хоч жили в трудних і скромних обставинах, вони щиро ділили свою працю і гроші для громади, бо знали, що це найкраща інвестиція в їх майбутнє. Ми тепер матеріяльно заможні і маємо час та гроші на всі вигоди, тож на культурний розвиток громади даймо солідну пожертву;

8) Настоюймо, щоб програму багатокультурності уряд виконував згідно з її засадами, та щоб вона була сприятлива розвиткові нашої спадщини в громадських програмах, і не наголошувала змішання нашої культури з іншими етнічними групами, бо це знищить осібні культури і підстави багатокультурності;

9) Наші члени повинні брати активну участь в урядових конференціях і семінарях та подавати свою поміч. Уживаймо політичний і громадський вплив та подаваймо інформації про наші організації і їх участь в розвитку суспільства і тим впливаймо на програми, які уряд вкладає для суспільства;

10) Відшукуймо нові групи, які заінтересовані нашою культурою і помагаймо їм, щоб з часом вони стали частиною нашої зорганізованої громади.

Багато одиниць мають поняття, що урядові школи та подібні інституції і краєві права збережуть порядок в суспільстві і країні. На жаль, сила права не може запевнити якість родини і громади чи нації. Маса одиниць, які дбають лише про себе і свої вигоди, не створять світлої будучности для своєї родини чи для країни взагалі, бо це вимагає прихильного відношення одних до одних, і спільної співпраці в життєвих труднощах в громаді. А це залежить від внутрішнього почуття та ідеології одиниць.

Українці мають свою тисячолітню культурну спадщину, яка включає Апостольську Православну віру та ідеологію. Канада поважає ці наші найкращі підстави до сповнення наших народних і християнських завдань. І немає ніякої потреби міняти ці підстави за щось інше або покоритися чужим впливам.

Велике питання — як захопити наше суспільство, особливо молодь, нашою ідеологією? Лише свідомість про наш великий вклад і його значення в розвитку нашого суспільства та Канади, і про наші великі культурні та людські ресурси можуть збудити совість людини і викликати в ній самопошану, бажання і завзятість та відданість провадити збереження нашої спадщини, як потрібну підставу нашого життя в Канаді

Ключева промова Д-ра Петра Кондри на З'їзді Союзу Українців Самостійників в Саскатуні 27-31 липня 1983 р.

ПРОТ. Т. МІНЕНКО

Співпраця українських організацій і Церкви в Канаді

(ДОПОВІДЬ НА ПРОВІНЦІЙНОМУ З'ЇЗДІ СУС, ВІННІПЕҐ, 3-ГО ЛИСТОПАДА 1984)

Сердечно дякую за запрошення сказати про співпрацю організованого українського суспільства і Церкви. Ця тема нині є не дуже в моді, але в нашому українському суспільстві є дуже важливою. В сучасному світі є намагання відділення Церкви від держави, що є цілком зрозумілим в багато-релігійному складі майже кожної нинішньої країни. Нині є небагато країн, де б була одна домінуюча Церква і де б Церква була державною. Вбільшості в таких обставинах терпить Церква.

Не зважаючи на те, що ми живемо в країні, де Церква відділена від держави, для нас українських організацій і Церкви справа співпраці є дуже важливою. Ми це бачимо з того, що навіть релігійно зрізниковані крайові і світові надбудови українських організацій, а це КУК, УККА, СКВУ шукають тісної співпраці з Українськими Церквами. Це нас заставляє застановитися над питанням, в чому полягає відділення Церкви від Держави і в чому є необхідність співпраці українського організованого життя і Церкви.

Відділення Церкви від держави носить більше політичний характер. Воно є зумовлене обставинами життя держави, де населення країни належить до різних Церков і релігій, а тому для гармонійности політично-суспільного життя, не може одна Церква чи релігія домінувати. — Держава не може одну Церкву, чи одну релігію підтримувати, а до решти ставитися байдуже. Держава, уряд якої складається з людей різних поглядів і релігійних переконань, не повинна вмішуватися в справи однієї Церкви. На цій засаді в нас є прийнято, що Церкви не є складовими частинами краєвих і світової надбудови, цебто не є членами СКВУ, КУК, УККА чи інших, а лише співпрацюють з ними.

Співпраця Церкви з державою, чи окремими організаціями *є основана* на *обопільному домовленні* і на певних

засадах, *в ділянках,* що є спільним зацікавленням як Церкви, так і організованого суспільства. На співпрацю потрібно згоди і вона продовжується так довго, як в тому є потреба заінтересованих сторін.

У нашому випадку, життя української спільноти в Канаді, як *перед Церквою,* так *і перед українськими організаціями,* так *і українськими родинами* ставить єдину потребу, а *це збереження духової і національної ідентичности української спільноти.* Завданням Церкви є *дати духову обслугу своїм вірним та плекати і поширювати серед молодших поколінь віру батьків,* а це *українську православну духовість.* Завданням українських організацій є також гуртувати в своїх рядах людей одного і того самого переконання та плекати в них *духові і національні цінності,* які переходять в народі від одного до другого покоління. Перебуваючи серед подавляючої більшости іншовірного, і іншокультурного, і різнонаціонального *середовища, спільним завданням нашої Церкви і наших українських організацій є зберігати і плекати свою рідну духову і культурну ідентичність.* Обставини життя диктують, що для *самозбереження* ми мусимо поєднувати наші *національні і релігійні скарби в одне.* Коли допустимо до того, що одне будемо розвивати, а друге занедбувати, то цим ми не свідомо допускаємо тріщину в моноліт самозбереження і за якийсь час наступить повільне нищення і того, що ми хочемо плекати. Тому наша Церква і наші українські організації мусять силою обставин співпрацювати і доповнювати одні других.

Українське громадське і українське церковне життя вбільшості є згуртоване в тих самих місцях — а *це при церкві і при Народніх домах,* що є пов'язані з Церквою. Нині вбільшості ті самі люди працюють в українських організаціях і церковних громадах і часто тяжко розділити одну діяльність від другої. З одного боку, це є позитивне явище, бо цим шляхом можна легко здобувати співпрацю між українськими організаціям і Церквою, але, з другого боку, це може привести до занедбання одного чи другого. Ми нині є свідками, що в деяких місцях іде разом байдужіння як до українського організованого життя, так і до участи в церковних богослуженнях і різних святкуваннях.

Це приводить до того, що місцями одні й ті самі люди заангажовані і переобтяжені працею до такої міри, що не дають собі ради, а інші бокують від них. Потрібно у церковну і громадську працю втягнути найбільше людей і їх активізувати. Потрібно нам компетицій у громадській праці.

Але для того, щоб запевнити постійний розвиток громадського і церковного життя, потрібно, щоб *духовні і громадські провідники* знайшли позитивну розв'язку питань і проблем, що приходять кожного часу. Впродовж останніх десятиліть ми зауважили спад в громадській і церковній праці. На це можуть складатися різні причини, але найголовнішим є те, що багато з відповідальних і дисциплінованих працівників як в Церкві, так і громадських організаціях, *підупали на силах,* а частина їх відійшла *на потойбічний світ.* В цей самий час потреби в працівниках збільшились, а заміна своєчасно не приходить і цим витворюється своєрідний застій. Також часом закрадається зневіра чи втрачення зацікавлення до громадської праці і під тим впливом наступає *самооправдання,* що громадське життя наше настільки стоїть нині добре, що більше нам непотрібно трудитися. Маємо свої доми і церкви і є місце, де можна зійтися, і більше від нас не вимагається. У виховній ділянці чекаємо на ґренти, а виховання і навчання української мови спихаємо на державні школи. Така обивательська думка *черв'яком* підгризає організаційне життя та іржою осідає на нашому живому організмі.

Також помічаємо, що й деякі священики втратили зацікавлення в розбудові громадського життя навіть своїх парафій та уважають, що їхнім завданням є лише служити та проповідувати Євангелію. Громадську роботу мають виконувати громадські організації і за активізацію її відповідають громадські провідники, яких ми, до речі, силою вибираємо на ті становища. До цього наставлення приводить добрий, розбудований стан наших парафій — бо храми є збудовано, резиденції добре влаштовані, фінансово забезпечені і вже, виглядає, немає потреби займатися організаційними справами, а лише відвідувати Богослуження і церковні святкування.

Ми повинні знати, що цей стан може бути тимчасовим. Добре розбудоване церковне і громадське життя і

теперішній забезпечений фінансовий стан є наслідком відданої і жертвенної праці в минулих десятиліттях. Ми, що його унаслідували від своїх батьків, коли не прикладемо своєї праці, то можемо згубити його, як загубив і розтратив євангельський блудний син.

Найважливішою справою нині є приплив до наших українських організацій молодих поколінь. Це саме питання стоїть і перед нашою Церквою, бо не всі, що були охрещені і що були повінчані в наших Церквах, є тепер в наших церковних громадах. Є помилкою думати, що повернемо її до наших організацій шляхом принади забав та спорту, до Церкви впровадженням деяких змін і злагіднення в церковній дисципліні та англійської мови. Якщо хтось цього шукає, то він вже є в інших чужих Церквах, де все це вже є давно. Багато з наших молодих поколінь не належать ні до яких організацій і номінально записують в переписі себе православними та час від часу появляються десь у церкві. Причиною сучасної байдужности є *мала свідомість* потреби приналежности як до своєї організації, так і своєї Церкви. І розв'язка мусить іти впарі усвідомлення потреби збереження своєї національної і релігійної ідентичности, а це шляхом і лише шляхом пізнання та плекання її.

Сьогодні організаційний і маєтковий стан є далеко кращий, як це було 50 років тому, коли наше церковне і організаційне життя лише спиналося на ноги. Тепер ми маємо прекрасні церкви, залі, що дають нам різні вигоди праці. Тепер ми маємо наші організації і часто кажемо, що їх аж місцями забагато, маємо різні гуртки, — драматичні танцювальні, хори, жіночі, молоді, церковні. Маємо багато доброї молоді, маємо багато своїх професіоналістів різних напрямків і ділянок. Одиноке, що занепадає дух, який би все рухав вперед. Вигідність життя неґативно впливає на нашу громадську працю, нашу відповідальність і слабшає почуття обов'язку.

Сьогодні нам потрібно динамічного проводу, який би унапрямив та вказав, що нам потрібно зробити. Що потрібно зробити з тим, що є.

Потрібно зактивізувати і пожвавити нашу організаційну і культурно-освітню працю в наших організаціях і наших громадах. Унапрямити і дати програму всім нашим

гурткам і хорам і організаціям спільну дію в праці. Все поєднати в праці і дати мету.

Всеканадська конференція проводу СУС, що відбулася в квітні 1984 р. в Едмонтоні, застановилась над оживленням громадської праці української православної спільноти в Канаді. Було вказано, що є потреба координації праці всіх при наших громадах. Звернено увагу на тіснішу співпрацю між нашими церковними громадами, нашою Церквою і українськими організаціями, що існують при громадах. Також на нараді Консисторії УГП Церкви 1-го вересня 1984 р. була прийнята резолюція про урухомлення виховно-освітньої праці СПІЛЬНО церковних громад і існуючих організацій. Рішено покликати окремий комітет для вироблення відповідної програми напрямних.

Але життя пливе, і дії потрібно вже нині, і не треба чекати на завтра. При деяких громадах в церковних управах є культурно-освітні референти, при управах відділів наших організацій також є культурно-освітні референти, а де їх не вибрано, їх треба вибрати. Про це потрібно звернути увагу в обіжниках Консисторії і Пров. Край. управ. Вони мають створити при громаді окремий комітет, який провадитиме культурно-освітню працю, яка нині є дуже і дуже потрібною, а яка є тепер у нас занедбана. Ми потребуємо відчитів, ми потребуємо концертів, ми потребуємо представлень. Це є засіб, що оживить працю нашої молоді, заохотить молоді подружжя до участи в громадському і церковному житті. Це те, що дасть заохоту до навчання в рідній школі і Недільній школі. Це відновить і оживить програми наших свят, і ми це бачимо. Ми цього потребуємо.

Ми маємо сили в наших організаціях і громадах. Ці сили чекають проводу. Ми маємо багато професійних людей, які чекають, щоб їх запросити та використати їхній талант і знання в розбудові нашого громадського життя. Ми маємо багато молоді, якої батьки дбають, щоб вона вчилася співати, грати на різних інструментах і місцем спільного попису повинні бути наші концерти, наші свята і це розбудує наше громадське життя.

Наші існуючі організації і наші церковні громади у спільній співпраці повинні поставити культурно-освітню

працю на належне місце і це дасть запоруку, що ми збережемо нашу молодь і наші молоді ґенерації в наших організаціях і наших церковних громадах, в нашій Церкві.

Ми маємо прекрасну молодь і прекрасні молоді родини, які чекають на допомогу від Церкви і українських організацій найперше в духовній і організаційній опіці. Вони чекають проводу і заклику до суспільної й церковної праці і це повинні дати наші священики, наші громадські і парафіяльні провідники.

Перейдімо від слів і закликів на наших з'їздах і конференціях до практичної дії в наших громадах спільно і активно. Ми всі знаємо, що це є можливе, коли ми виявимо активність.

Резолюція в справі підсилення діяльності Української Православної Спільноти в Канаді

(Прийнята на нарадах Консисторії УГПЦеркви 1 вересня 1984 р.)

З огляду на те, що українці, як горожани демократичної країни Канади, є зобов'язані виконувати всі завдання канадської держави та користатися всіма привілеями повноправного горожанина Канади, і —

З огляду на те, що українці, як члени канадської багатокультурної спільноти, мають завдання, між іншим, виховувати свої родини, як культурно розвинених та ідеологічно-морально закріплених й поступових членів канадського суспільства, як рівнож, розвивати українську культурну спадщину у вихованні своєї громади і тим сповнити свій обов'язковий вклад в розвиненні багатокультурного життя канадців, і —

З огляду на те, що українська православна спільнота в Канаді являється важною частиною української спільноти в Канаді, якої спільне завдання є зберегти українську ідентичність в Канаді через затримання і розвинення українських культурних надбань та духовно-релігійного виховання, і —

З огляду на те, що серед української православної спільноти в Канаді існують громадсько-народні організації, які не мають між собою існуючого координаційного тіла, яке могло б координувати народно-громадську працю православної спільноти в Канаді, і —

З огляду на те, що УГПЦК, від початку її відродження в Канаді, завжди співпрацювала з українськими громадськими та національно-культурними організаціями для того, щоб УГПЦК могла служити Богові й українському народові, і —

З огляду на те, що в сучасних обставинах найбільше об'єднуючим, найтривкішим і найбільше впливовим суспільно-громадським організмом і найбільше реалістичною базою

для збереження розвитку української як духової, так і національної спадщини серед православної спільноти, являється УГПЦ в Канаді, базовано на діяльності її громад, і —

З огляду на те, що обов'язком усіх православних організацій та установ і їх поодиноких членів є пожвавити свою діяльність у своїх організаціях та церковних громадах чи парафіях, та почерез церковні громади чи парафії, при співпраці духовенства, в одній з'єднаній акції, послужити в тій чи іншій потребі, духовній, національно-культурній чи соціяльній тощо, в розвитку всіх ділянок своєї громади та української православної спільноти в Канаді, і —

Вислухавши прохання проводу Союзу Українців Самостійників, **ПОВНА КОНСИСТОРІЯ УГПЦК,** на своїм засіданні 29-31 серпня 1984 р., стверджує, що повне родинне й громадське життя може розвиватися задовільно лише тоді, коли буде провадитися спільно релігійна й народно-культурна та соціяльно-громадська праця в громадах, і рішає створити з проводом Союзу Українців Самостійників та інших українських народно-культурних організацій православних українців в Канаді, відділ чи референтуру для опрацювання відповідної програми на підсилення й скоординування українського народно-культурного, релігійного й соціяльно-громадського життя по всіх громадах УГПЦК, маючи на увазі народно-культурні організації, які вже існують при наших громадах:

а) Де в громаді існує лише одна українська народно-культурна організація, яка об'єднує мужчин, жінок та молодь, громада зі своїм парохом повинні зробити всі старання, щоб така організація провадила активну народно-культурну програму в співпраці з громадою і парохом,

б) Де в громаді існують кілька українських народно-культурних організацій, громада зі своїм парохом повинні постаратися, щоб створити при заряді громади спільний комітет народно-культурних організацій, який постарається, щоб всі організації брали активну участь в спільнім розвитку українського народно-культурного життя в громаді,

в) Де в громаді немає жодної народно-культурної організації, громада зі своїм парохом створить при заряді громади народно-культурний комітет, який разом з зарядом громади провадив би народно-культурну працю в громаді.